

GRØNVÆKST OG LIVSKVALITET

FORSLAG TIL KOMMUNEPLANSTRATEGI FOR KØBENHAVN 2010

---

*Investeringer og
handlinger i
KØBENHAVNS
byudviklingsprojekter*

*“København er en af verdens bedste byer
at leve i. Men vi har også mulighed for
at skabe endnu bedre rammer for fremtiden...”*

GRØN VÆKST OG LIVSKVALITET *for københavnere*

KOMMUNEPLANSTRATEGIEN PEGER MOD FREMTIDENS KØBENHAVN

KOMMUNEPLANSTRATEGIEN ER KØBENHAVNS BORGERREPRÆSENTATIONS PLAN FOR KØBENHAVNS FYSISKE UDVIKLING. STRATEGIEN UDSIKKER VISIONERNE OG RAMMERNE FOR KØBENHAVNS FREMTID. STRATEGIEN DANNER GRUNDLAG FOR KOMMUNEPLAN 2011, HVOR VISIONERNE BLIVER KONKRETISERET I FORM AF DETALJEREDE PLANER FOR, HVOR DER SKAL ANLÆGGES VEJE OG CYKELSTIER OG BYGGES ALT FRA BOLIGER OG ERHVERVS-BYGGERIER TIL INSTITUTIONER OG KULTURFACILITETER. TILSAMMEN UDGØR KOMMUNEPLANSTRATEGIEN 2010 OG KOMMUNEPLAN 2011 PLANEN FOR KØBENHAVNS FREMTID DE NÆSTE 12 ÅR.

Grøn vækst og livskvalitet er overskriften for Københavns Kommunes vision for fremtiden. En vision som københavnere skal mærke i deres hverdag. Og en vision som kun er mulig, hvis vi får offentlige og private investeringer i byudviklingen til at spille sammen.

Københavns Kommune vil sikre fremtiden gennem denne vision og overvinde de fire store udfordringer, som København står over for. Vi bliver flere i København, og det er vores første og største udfordring. I år 2025 forventer vi at være 60.000 flere københavnere. Det betyder, at vi skal bygge nye boliger og skoler. Det betyder også, at vi skal finde nye løsninger på transport og trafik i byen. København er en by i bevægelse, og trafikken bliver stadig større – både inden for kommunegrænsen og ind og ud af byen. Trafikken er den anden store udfordring.

Den tredje udfordring er at sikre sammenhængskraften i København. Københavns Kommune vil arbejde målrettet for at mindske tendenserne til social splittelse og isolation, ikke mindst på boligområdet, samt sikre en bedre integration. Vores byplanlægning skal fokusere på mangfoldighed og livskvalitet for alle borgere, og målet er en endnu tryggere, mere mangfoldig og socialt ansvarlig by.

Den sidste store udfordring er, at Københavns konkurrenceevne ikke er på niveau med de internationale storbyer, vi sammenligner os med. København skal blive dygtigere til at skabe vækst ved at få forskning og erhverv til at spille bedre sammen, samt gear byen til at kunne tiltrække og fastholde talenter og virksomheder.

Netop nu hviler omverdenens øjne på København som et attraktivt sted for grønne investeringer og som en af verdens bedste byer at leve i. Vi har økonomien til at skabe endnu bedre rammer for fremtiden. Kommunen og private virksomheder står med en historisk chance for at sætte skub i byudviklingen. Med en klar vision og strategi ønsker vi at sætte retning og samle de offentlige og private investeringer for byudviklingen. Vi inviterer med dette bud alle aktører til at sætte skub i Københavns byudvikling.

Overborgmester Frank Jensen

INDHOLD

10

*IVÆRSÆTTERNE SKYDER FREM, MEN KUN HALVDELEN
EKSISTERER STADIG EFTER 4 ÅR, OG KUN 16 %
KOMMER TIL AT SKABE VÆKST FOR VORES BY.*

01: KØBENSHAVNS UDFORDRINGER

- 08 Befolkningen vokser*
- 10 Konkurrenceevnen svækkes*
- 12 Trafikken bliver mere intens*
- 14 Sammenhængskraften trues*

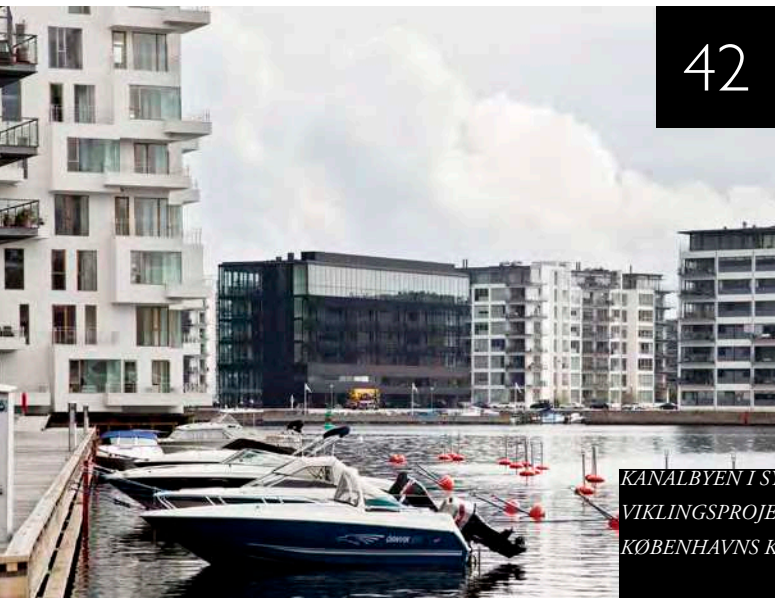
02: VISION OG STRATEGI

- 20 International metropol for grøn vækst og livskvalitet*
- 22 Grøn vækst*
- 26 Fokuseret byudvikling*
- 28 Flere arbejdspladser*
- 30 Sikkerhed, tryghed og velfærd*
- 33 København som drivkraft i regionen*

03: FEM BYUDVIKLINGS- PROJEKTER

- 38 Carlsberg*
- 40 Ørestad*
- 42 Sydhavn*
- 44 Valby*
- 46 Nordhavn*

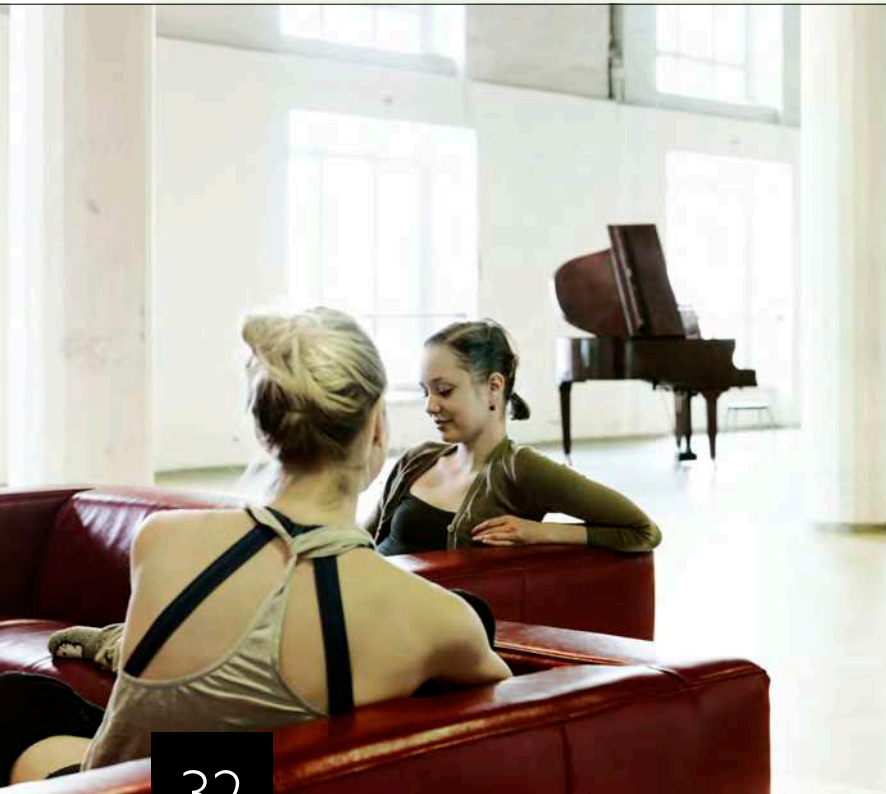
42

*KANALBYEN I SYDHAVN ER BARE ET AF DE MANGE BYUD-
VIKLINGS-PROJEKTER, DER ER VED AT BLIVE EN REALITET I
KØBENHAVNS KOMMUNE.*

08

ALENE I 2009 FIK KØBENHAVN 10.000 NYE BORGERE. DET ER DEN STØRSTE BEFOLKNINGSVÆKST SIDEN 1940'ERNE OG ET TEGN PÅ, AT UDVIKLINGEN HAR BIDT SIG FAST. STORBYEN ER I DAG DET STED, HVOR MANGE VÆLGER AT BO.

32

CARLSBERG BLIVER KØBENHAVNS NYE CENTRUM FOR KUNST OG KULTURLIV. EN BÆREDYGTIG OPLEVELSESBY ER VED AT SPIRE FREM I DE GAMLE INDUSTRIBYGNINGER.

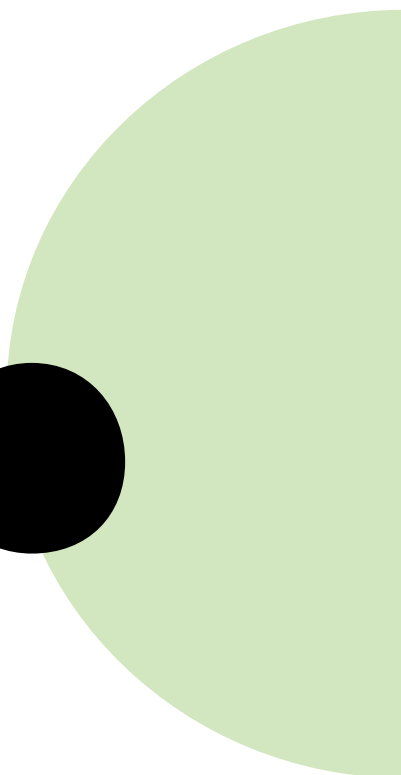
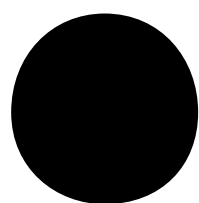
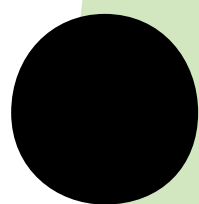
*DE UNGE KØBENHAVNERE ER VIGTIGE FOR ARBEJDS-
MARKEDET. DE BESÆTTER OP TIL 15 % AF ALLE BYENS
ARBEJDSPLADSER.*

09

O

1

KØBENHAVNS UDFORDRINGER

Københavns Kommunes vision er, at vores hovedstad skal være international metropol for grøn vækst og livskvalitet. Men vi står over for fire store udfordringer, som skal overvindes, før vi når målet.

Befolkningen vokser i København. Konkurrenceanen, trafikken og sammenhængskraften er under pres.

I de næste artikler ridser vi udfordringerne op og tegner de første linjer for, hvordan vi med grøn vækst og livskvalitet løser udfordringerne.

FLERE KØBENHAVNERE

Befolkningstallet vokser eksplosivt. Om 15 år bor der 60.000 flere mennesker i København. Det stiller krav til flere boliger og serviceydelser i hovedstaden. 60.000 mennesker er mange. Det er lige så mange, som der bor i Vejle.

Hvert år vokser København med en hastighed, der svarer til, at hele Vejle er flyttet til byen i 2025. De mange københavnere skal have gode boliger, børnene skal have institutionspladser, og vores tilbud på kultur- og fritidsområdet skal være tilstrækkelige og tidssvarende.

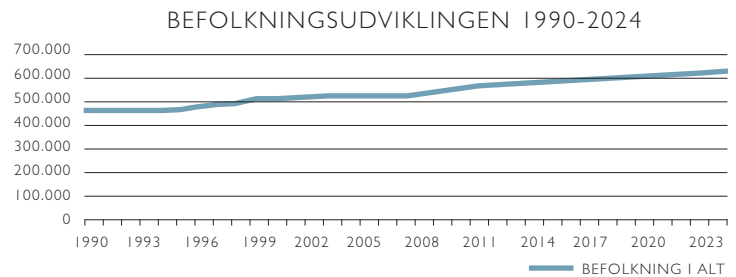
Københavns første udfordring er at sikre skoler, institutioner og fritidstilbud til de mange nye københavnere. Alene i 2009 fik København 10.000 nye indbyggere. Det er den største befolkningsvækst siden 1940'erne og et tegn på, at udviklingen har bidt sig fast. Storbyen er i dag det sted, hvor mange vælger at bo - en tendens der også ses internationalt.

Befolkningsvæksten skaber grundlag for byens beskæftigelse og velstand. Men det betyder også, at der skal opføres 25.000 boliger. Samtidig skal der bygges nye skoler og børnehaver og skabes nye rammer for fritid og idrætsliv, for København bliver i høj grad befolket af familier med børn.

SIDEN 1990 ER ANTALLET
AF FAMILIER MED SMÅ
BØRN UNDER FEM ÅR
STEGET MED 30 %

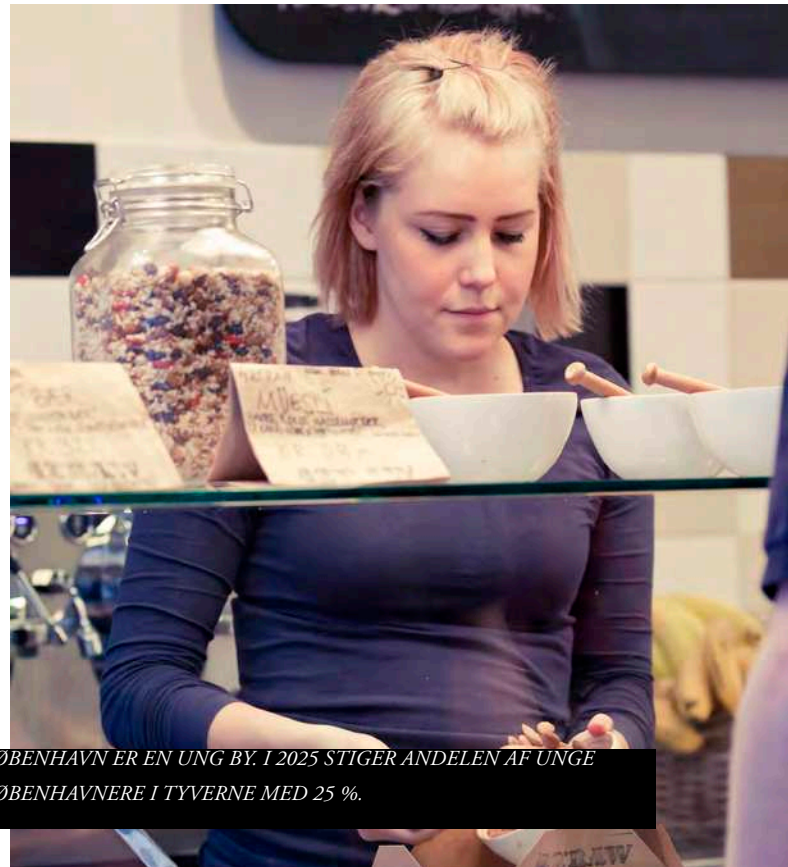
Væksten betyder arbejdspladser og velstand. Men det betyder også, at der skal bygges 25.000 boliger.

En ung by

Familier med børn og unge studerende tegner København i fremtiden. Siden 1990 er antallet af familier med små børn under fem år steget med 30 %, og tallet bliver ikke mindre de næste år. Men børnefamilierne er ikke den eneste gruppe, der vokser og gør København til en ung by. I 2025 stiger andelen af unge københavnere i tyverne med 25 %.

De søger mod byen for at tage en uddannelse på en af de mange store uddannelsesinstitutioner, eller de vælger kort og godt at bo i København, selv om deres uddannelsessted ligger uden for byen. De unge københavnere er vigtige for byens fremtid. De besætter allerede ca. 15 % af alle byens arbejdspladser og udgør med deres høje uddannelsesniveau grundlaget for Københavns vækst og velstand.

KØBENHAVN ER EN UNG BY. I 2025 STIGER ANDELEN AF UNGE KØBENHAVNERE I TYVERNE MED 25 %.

KONKURRENCE- EVNEN SVÆKKES

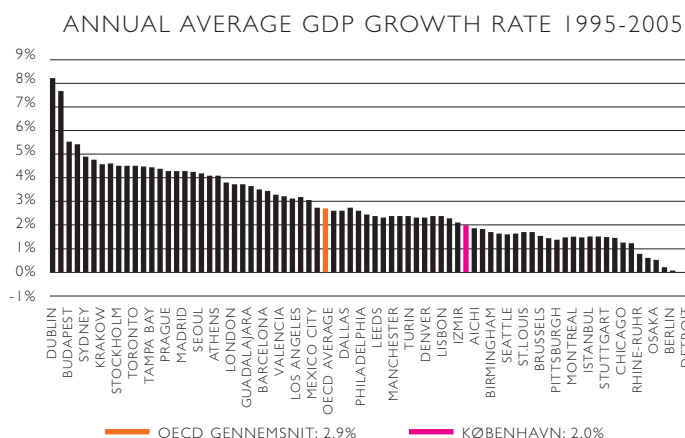
IT, VIRKSOMHEDSRÅDGIVNING OG KREATIVE ERHVERV BLOMSTRER I STORBYEN. I ALT ER DE BRANCHER, DER SERVICERER ERHVERVSLIVET, VOKSET MED 70 % SIDEN ÅR 2000. MEN SAMTIDIG SVÆKKES VORES KONKURRENCEEVNE.

Det går godt i København. Der er skabt ca. 23.000 nye arbejdspladser i København siden år 2000, og der er kommet næsten lige så mange flere beskæftigede københavnere. Finanskrisen har desuden ramt København mindre hårdt end andre danske byer. Det hænger sammen med, at København har en bred og solid erhvervsstruktur, med mange arbejdspladser inden for typiske københavnbrancher, blandt andet forretningservice, offentlig administration, kultur og organisationer og private servicevirksomheder, fx butikker, hoteller og restaurationer. Men sammenligner København sig med andre storbyer i OECD, er billedet mindre optimistisk. I forhold til udlandet taber København terræn. Med en årlig vækst på 2 % ligger København under gennemsnittet på 2,9 % for verdens storbyer. Vores skandinaviske naboer Stockholm, Oslo og Helsingfors, har alle højere vækst.

Københavns anden store udfordring er derfor, at byens konkurrenceevne er under pres. Det truer velfærden i København og ultimativt i hele landet. Men vækst i København er altså vigtigt. Ikke kun for københavnerne, som får sikret velfærden i dagligdagen, når byen klarer sig godt økonomisk, men for hele Danmark. Hver gang der skabes 100 nye arbejdspladser i København, skabes der 20 ekstra i resten af Danmark. Samtidig er Region Hovedstaden vært for 75 % af samtlige nye jobs, som er skabt de seneste 10 år. Mangel på kvalificeret arbejdskraft er en af de største væksthæmmende faktorer i København. Uddannelsesniveaet i København er markant højere end i resten af landet, men sammenligner vi os med andre storbyer er niveaet ikke højt nok. Og selvom det er lykket at forbedre indvandrernes tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet gennem de seneste 10 år, så fastslår OECD, at indvandreres kompetencer ikke udnyttes fuldt ud i alle tilfælde. Desuden er København ikke god nok til at tiltrække og fastholde talenter fra udlandet. Særligt udenlandske studerende, vidensmedarbejdere og forskere er kilde til vækst.

København er Danmarks iværksættermekka nummer et, men kun halvdelen af virksomhederne eksisterer stadig efter fire år, og kun 16 % bliver vækstiværksættere. Virksomhedernes evne til at skabe innovation og nye produkter er ikke gode nok internationalt set. Særligt samarbejdet mellem forskning og erhverv halter. På bundlinjen står, at København skal blive bedre til at skabe vækst. Derfor skal København tiltrække nye virksomheder og udenlandsk højt kvalificeret arbejdskraft samt sikre bedre rammer for samarbejdet mellem myndigheder, virksomheder og forskningsinstitutioner. It, virksomhedsrådgivning og kreative erhverv blomstrer i storbyen. I alt er de brancher, der servicerer erhvervslivet, vokset med 70 % siden år 2000.

RESTAURANTER OG HOTELBRANCHEN HAR HAFT STOR FREMGANG I KØBENHAVN.

TRAFIKKEN BLIVER MERE INTENS

TRAFIKKEN I KØBENHAVN bliver presset, fordi der kommer flere københavnere og nye arbejdspladser i byen. Udfordringen skal løses, så København fortsat kan vokse, samtidig med at mobiliteten, tilgængeligheden og miljøet styrkes.

175.000 mennesker kommer til København for at arbejde hver morgen, og 110.000 tager hjemmefra for at arbejde uden for byen. 60 % af disse pendlere benytter bilen. Derimod benytter langt størstedelen af københavnere cykel og gang, når de bevæger sig rundt inden for byens grænser til arbejde og uddannelse. København er en by i bevægelse.

Det er målet for den samlede trafik inkl. pendling, at vi skal have maksimum 1/3 biltrafik, minimum 1/3 kollektiv trafik og minimum 1/3 cykeltrafik i København. Det stigende bilejerskab betyder, at biltrafikken har været stigende over en længere periode. Gør vi ingenting, er der risiko for, at der i løbet af de næste årtier kommer op til 20 % mere biltrafik i Københavns gader. Med flere københavnere, flere arbejdspladser og et større bilejerskab er Københavns tredje store udfordring det voksende pres på byens gader.

Mod en grøn mobilitet

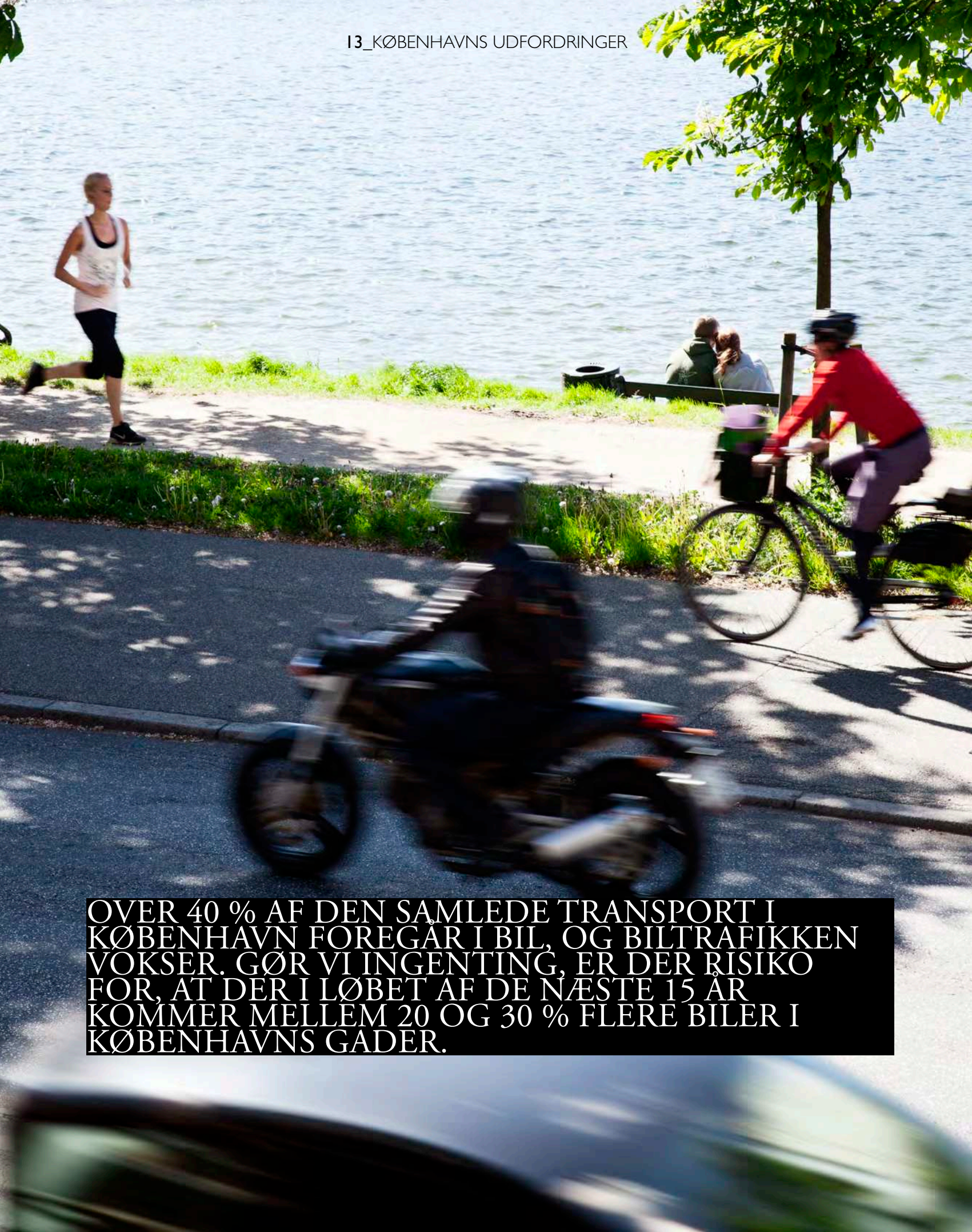
For at styrke mobiliteten, tilgængeligheden og miljøet skal der primært investeres i de grønne transportformer. Alternativet til privatbilismen skal være åbenlyst og lige ved hånden. Metroen udbygges disse år, busfremkommeligheden øges, og der skabes med Bynet 2018 bedre sammenhæng mellem busser, Metro og S-tog. Cyklisterne får en stadig mere tryk og behagelig tur gennem København på ruter, over broer og i tunneler, der adskiller dem fra vejen.

Endnu flere københavnere kan flyttes over på cyklen, og i den proces spiller partnerskaber mellem kommune, erhvervsliv og de selvstændige forretningsdrivende en rolle. Samarbejde om ny teknologi med fokus på cykel-shopping er blandt de initiativer, der ansporer københavnere til et grønnere transportvalg.

Indførelse af trængselsafgifter og restriktioner i mulighederne for at parkere kan være med til at sikre fremkommelighed på vejene for den nødvendige biltrafik i København. Samtidigt skal biler i byen køre grønnere. Vi skal indføre en god infrastruktur til el- og brintbiler, og kommunen skal selv gå forrest og bruge de alternative drivmidler i kommunens bilpark, ligesom vi vil støtte samkørselsordninger og delebiler. Mere trafik er ikke i sig selv et problem. Men den skal sættes rigtigt sammen.

METROEN BLIVER UDBYGGET I DISSE ÅR, OG MED BYNET 2018 SKABER VI BEDRE SAMMENHÆNG MELLEM BUSSE, METRO OG S-TOG.

OVER 40 % AF DEN SAMLEDE TRANSPORT I KØBENHAVN FOREGÅR I BIL, OG BILTRAFIKKEN VOKSER. GØR VI INGENTING, ER DER RISIKO FOR, AT DER I LØBET AF DE NÆSTE 15 ÅR KOMMER MELLEM 20 OG 30 % FLERE BILER I KØBENHAVNS GADER.

BOLIGPRISERNE ER EKSPLODERET, OG DET ER BLEVET DYRT AT BO I KØBENHAVN. DET UDFORDRER BILLEDET AF KØBENHAVN SOM EN BY, HVOR DER ER PLADS TIL ALLE.

SAMMENHÆNGS- KRAFTEN TRUES

København er en attraktiv og tryk by, men byens image har fået ridser i lakken. Bandeuligheder er et symptom på, at København har tendenser til at blive en mere splittet by.

Det meste af København opleves som en tryk by med blandende bykvarterer. Men der er også en bagside. Nogle områder er præget af fysisk nedslidning og en skæv beboersammensætning. Det indeholder kimen til manglende forståelse og tolerance mellem mennesker, fattigdomsfælder uden positive rollemodeller og i yderste konsekvens parallelsamfund, hvor der gælder andre normer end i resten af byen.

Det truer sammenhængskraften. Det er Københavns fjerde store udfordring. Den udvikling skal vendes. Københavns Kommune vil skabe en socialt ansvarlig og mangfoldig by, hvor tryk og sammenhængskraft er en selvfølge. Københavns kommune har udviklet et trykhedsindeks, der fremover skal udgøre grundlaget for den fremtidige indsats.

Nedslidte boligområder med mennesketomme byrum, dårlig belysning, affald og hærværk skaber utryk. Områdefornyelse og boligsociale helhedsplaner skal være med til at forbedre forholdene i udvalgte områder, bl.a. gennem bedre byrum og flere aktiviteter og funktioner. Den sociale og etniske opdeling af byen er en stor udfordring. Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er markant højere i de udsatte områder end i resten af København. Hvis den negative sociale arv skal brydes, er det vigtigt, at de mange forskellige københavnere møder hinanden på arbejde, i skolen og i boligforeningen. Derfor skal der fortsat arbejdes på at skabe en mere blandet beboersammensætning i de udsatte områder.

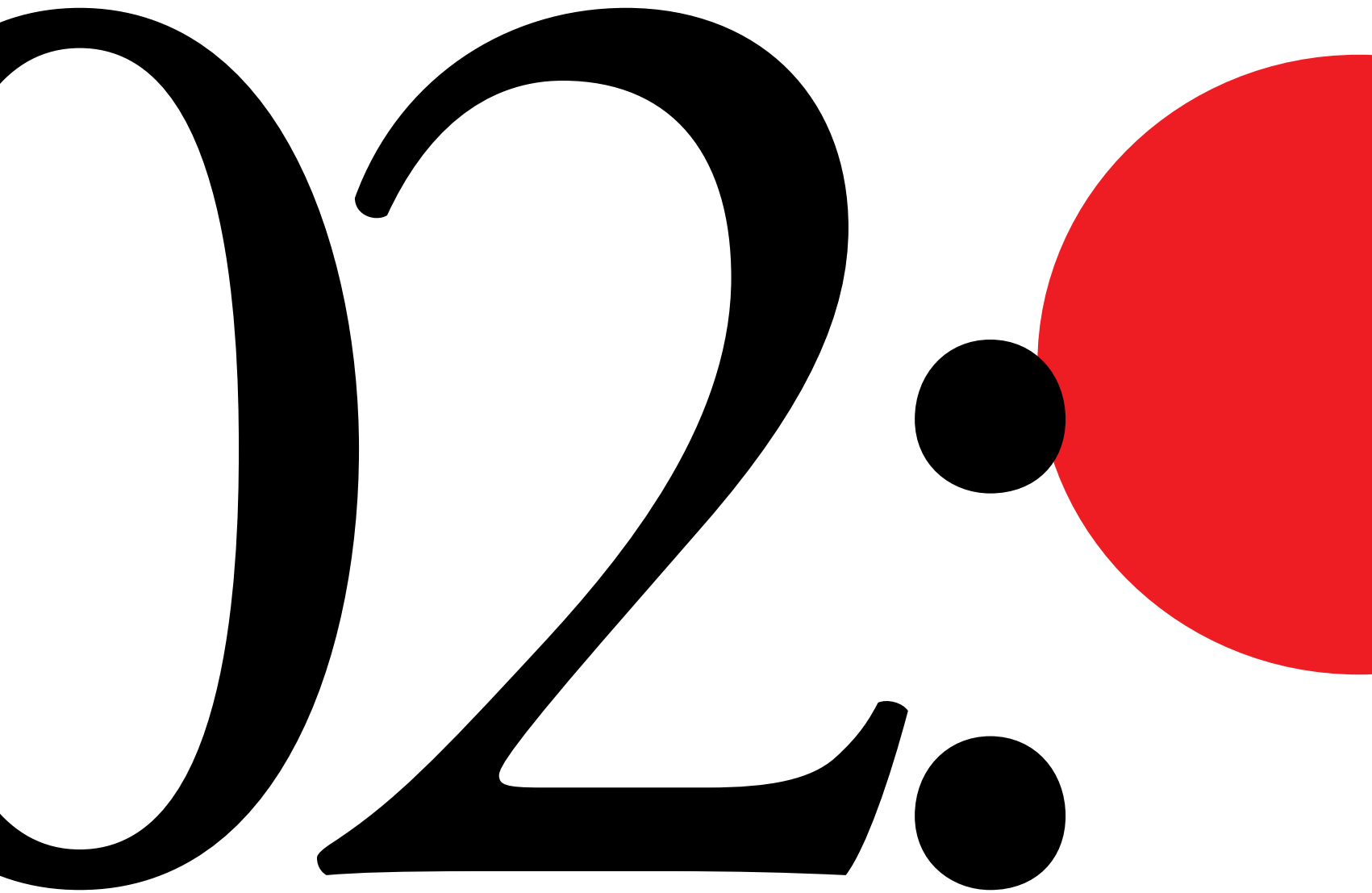
Boliger for alle

Gennem de seneste 10 år er boligpriserne eksploderet. Det er blevet dyrt at bo i København. Det udfordrer billedet af København som en by, hvor der er plads både til børnefamilier, seniorer, studerede og socialt svagere stillede borgere.

OECD påpeger, at manglen på boliger til københavnere med almindelige indkomster hæmmer hovedstadsregionens vækst- og konkurrenceevne. Byens boligudbud skal matche københavnere, så der er plads til kassedamen, skolelæreren, sygeplejersken og alle de andre, der får byen til at køre rundt. Det er desuden en særlig udfordring at skaffe plejeboliger til udsatte grupper.

ANDELEN AF INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE FRA IKKE-VESTLIGE LANDE ER MARKANT HØJERE I DE UDSATTE OMRÅDER END I RESTEN AF KØBENHAVN.

VISION OG STRATEGI FOR KØBENHAVNS BYUDVIKLING

---

*København skal vokse til en international metropol
for grøn vækst og livskvalitet. Det er visionen for
Københavns byudvikling.*

INTERNATIONAL METROPOL FOR GRØN VÆKST OG LIVSKVALITET

Københavns Kommune har allerede taget hul på at gøre København klar til 60.000 nye københavnere. Det er en investering i vækst og livskvalitet for københavnernes. Her præsenterer vi Københavns Kommunes nye strategi for de kommende års byudvikling.

København skal vokse til en international metropol for grøn vækst og livskvalitet. Det er visionen for Københavns byudvikling. Strategien indeholder seks forskellige indsatsområder. Hvert indsatsområde indeholder et sæt dogmeregler, der udstikker retningen for indsatsen og en række projekter, som sætter handling bag ordene.

De seks indsatsområder

// Investeringer i kommunale kerneydelser – københavnernes skal have adgang til og bo tæt på daginstitutioner, der skal ikke være langt til kultur- og fritidsfaciliteter, og den basale infrastruktur skal være i orden.

// Grøn vækst – Københavns vokseværk skal ske uden yderligere miljøbelastning, og byudviklingen skal skabe efterspørgsel på nye energi- og miljøteknologier.

// Fokuseret byudvikling – der sker en prioriteret byudvikling, og der udarbejdes handlingsplaner for færdiggørelse, igangsætning og klargøring af fem store byudviklingsprojekter.

// Arbejdspladser og beskæftigelse – kommunale investeringer kickstarter beskæftigelsen, og der skabes bedre rammer for videns erhverv og traditionelle københavnerbrancher.

// Sikkerhed og tryghed – det skal være trygt at vokse op og leve i København. Københavns Kommune skal skabe merværdi for hele Øresundsregionen ved at være drivkraft for vækst og beskæftigelse.

// Københavns Kommune vil sikre et regionalt og internationalt samarbejde med offentlige myndigheder, private virksomheder og vidensinstitutioner for at sikre grøn vækst og beskæftigelse i regionen.

KØBENHAVNS KOMMUNE VIL SIKRE ET REGIONALT OG INTERNATIONALT SAMARBEJDE MED OFFENTLIGE MYNDIGHEDER, PRIVATE VIRKSOMHEDER OG VIDENSINSTITUTIONER FOR AT SIKRE GRØN VÆKST OG BESKÆFTIGELSE I REGIONEN.

INVESTERINGER *i kerneydelser sætter skub i byudviklingen*

Københavns Kommune vil gå foran og bruge investeringer i kommunale kerneydelser som et aktiv i Københavns byudvikling. Investeringerne i byudviklingen skal give grøn vækst og øget livskvalitet.

Når København investerer i byen, så er det:

Langsigtede investeringer – kommunen holder kursen på tværs af konjunkturer. *Bæredygtigt* – der hvor vi kan skabe grøn vækst, herunder den tætte by. *Mangfoldigt* – der hvor vi opnår noget forskelligt, der hvor vi sikrer tryghed med investeringer i kultur og idræt, sundhed og sociale gevinster. *Dynamisk* – der hvor vi kan skabe virksomheder og arbejdspladser. *Fokuseret* – ikke alt på en gang. *Også til fordel* for resten af hovedstadsregionen og landet i øvrigt.

Initiativer:

Med Kickstart København investerer kommunen yderligere 500 mio. kr. i kommunale kerneopgaver. Det samlede anlægsbudget i perioden 2010 – 2014 er herefter 11 mia. kr. Det er et historisk højt investeringsniveau og forventes at have en beskæftigelseseffekt på ca. 11.000 årsværk.

Der udarbejdes handlingsplaner for de 5 store byudviklingsprojekter i Ørestad, Nordhavn, Sydhavn, Valby og Carlsberg. Handlingsplanerne sørger for at koordinere offentlige og private investeringer og skaber hermed sikkerhed for både beboere og investorer i områderne.

I perioden 2010 – 2012 åbnes der næsten 3.200 daginstitutionspladser i København. Det sker både i byudviklingsområderne og i resten af byen. Investeringen skal være med til at sikre, at familierne kan tilbydes institutionsplads inden for 4 km fra hjemmet.

Nye kultur- og idrætsfaciliteter skal udvikles til at ramme både de traditionelle og fremtidige brugere. Nye retningslinier i kommuneplanen skal sikre, at kultur- og idrætsfaciliteter tænkes med fra start i byudviklingen.

KØBENHAVN SKAL SKABE MANGFOLDIGHED VED BÅDE AT INVESTERE I KULTUREN OG I SUNDHEDEN OG IDRÆTTEN.

København har ARBEJDET MÅLRETTE
på at skabe en bæredygtig byudvikling, og vi
er blevet kendt i verden for vores løsninger og
initiativer inden for KLIMA OG MILJØ.

GRØN VÆKST

MILJØMETROPOLEN

Københavns Kommune har allerede udarbejdet en strategi for, hvordan København bliver verdens miljømetropol. Vores vision har fire temaer, der gør København til:

// VERDENS BEDSTE CYKELBY

// CENTRUM FOR VERDENS KLIMAPOLITIK

// EN GRØN OG BLÅ HOVEDSTAD

// EN REN OG SUND STORBY

Disse mål vil kommuneplanstrategien tage udgangspunkt i og arbejde videre med.

Vi var vært for klimatopmødet, hvor vi imponerede de tilrejsende journalister med blandt andet vores cykelkultur, fjernvarme og havnebade, og hvor vi viste bæredygtige byløsninger frem for de internationale politikere. Københavns Kommune vil sætte yderligere fart på ambitionerne om at blive verdens miljømetropol, der viser, hvordan grønne løsninger kan realiseres i praksis.

Det sker, når:

// Vi indtænker vores målsætning om, at København skal være CO₂-neutral i 2025 i alle initiativer.

// København skaber morgendagens grønne løsninger i tæt samarbejde med forskningsinstitutioner og cleantech-virksomheder.

// Købehavns Kommune går foran ved at sætte kommunes ansatte og aktiver i spil til afprøvning og udvikling af fremtidens grønne løsninger.

// København skaber attraktive rammer for cleantech-virksomheder.

// Byen vokser omkring stationer, såvel i nye større byudviklingsprojekter som i den eksisterende by, hvor størstedelen af de tætte bydele bliver betjent af metrostationer, når Cityringen står færdig i 2018.

// Vi skaber grøn mobilitet ved at påvirke alle, der transporterer sig rundt i København til at vælge et grønnere transportmiddel.

// Vi udvikler København til verdens bedste cykelby, hvor det er let at komme rundt i byen på cykel, ligesom nye virksomheder slår sig ned i byen, fordi der er et attraktivt marked for cykler og cykeludstyr.

// Bilerne og trafikken tænkes med i byudviklingen; boligområder aflastes for gennemkørende trafik, trafikken koncentrerer på gennemkørende veje, fremkommeligheden forbedres bl.a. gennem adfærdsregulerende virkemidler, og der udvikles infrastruktur til brint og elbiler mv.

Initiativer:

Københavns Kommune vil igangsætte ni initiativer under overskriften ”Grøn vækstpakke”. Ved at opbygge partnerskaber med vidensinstitutioner og virksomheder om grønne løsninger og investeringer til København, skaber vi lokal vækst og nye jobs, samtidig med at Københavns klimamål opfyldes. Vækstpakken består af initiativer inden for områder som integrerede og smarte energisystemer i København, lavenergiforsyning i byudviklingsområderne, infrastruktur for el-biler mv. Københavns Kommune vil gøre byen til et laboratorium for grønne løsninger.

København arrangerer tre grønne events, som bidrager til, at København bliver udstillingsvindue for grønne løsninger og udvikler byen yderligere som en grøn mødedestination.

Københavns Kommune vil udarbejde en strategi, ”Energiforsyning 2025” for, hvordan byen bliver CO₂-neutral i 2025. Strategien er færdig i 2012. Der skal udarbejdes retningslinier, der reserverer arealer til de nødvendige anlæg i fremtidens energiforsyning, ligesom retningslinierne skal sikre, at målene om lavenergi udmøntes i byudviklingen. I forbindelse med udarbejdelsen af plangrundlaget for Nordhavn udarbejdes specifikke geografiske retningslinier for Nordhavn, som sikrer, at miljøhensyn er med i dimensioneringen af forsyningsanlæg i byudviklingen. Grøn fremtidssikring af nye byudviklingsområder skal sikre, at miljø og forsyning tænkes med fra start i byudviklingen. Københavns Kommune står i spidsen for at pege på de områder, hvor vindmøllerne og andre energianlæg skal ligge.

Vi udvikler et projektledelsesværktøj til grundejere, som får konkrete råd om, hvordan energiforsyningen til lavenergiområder kan håndteres.

Københavns Kommune vil udarbejde en klimatilpasningsplan for at afbøde virkninger af klimaforandringer på længere sigt, f.eks. nedsivning eller brug af regnvand, forebyggelse af oversvømmelser fra havet, brug af vandgennemtrængelige overflader m.m.

Der vil i forbindelse med Kommuneplan 2011 igangsættes en revision af kommuneplanens rammer for lokalplanlægning. Forslag til Kommuneplan 2011 vil derfor indeholde en revision af kommuneplanens rammer for lokalplanlægningen, der skaber et tidssvarende grundlag for byudviklingen. Det nye koncept skal skabe en mere offensiv og retningsgivende kommuneplanlægning, der sikrer at politiske visioner oversættes

konkret i byudviklingen, fx gennem nye incitamenter. Rammerne skal desuden skabe bedre overensstemmelse mellem kommuneplanens rammer og områdernes faktiske anvendelse og udnyttelse. Kommuneplan 2011 skal altså indeholde mere tydelige rammer for planlægningen, og hermed medvirke til at forenkle planprocesserne, øge investorsikkerheden og skabe bedre sammenhæng mellem kommuneplanens visioner, planlægning og implementering.

Grøn mobilitet: Det stigende behov for mobilitet i København skal imødekommes med grønne transportformer og med at påvirke alle, der transporterer sig rundt i København til et grønnere transportmiddelvalg. Kommuneplanstrategiens øvrige tiltag på transportområdet (fremme af cyklisme, fremme af kollektiv trafik samt påvirkning af biltrafikken) vil alt sammen påvirke mobiliteten i København i en grønnere retning. Kommunen vil arbejde aktivt for at biler, lastbiler og busser forurener så lidt som muligt og vil se på nye løsninger for citylogistik med henblik på at transportere varer rundt i byen på en mere grøn og intelligent måde.

Bynet 2018: Københavns Kommune arbejder for at binde busser, Metro og S-tog bedre sammen i et effektivt kollektivt trafiksystem.

Mere Metro: Efter etableringen af cityringen vil 85 % af alle arbejdspladser og boliger i København ligge mindre end 600 meter fra en station. Samtidig undersøges grundlaget for at knytte endnu flere dele af byen på metron.

Nordhavnsvej: Københavns Kommune projekterer og anlægger Nordhavnsvej til kommunegrænsen. Nordhavnsvej udgør sammen med gode kollektive trafiktilbud og gode cykelforbindelser det infrastrukturelle grundlag for grøn vækst og arbejdspladser i Nordhavn. Nordhavnsvej giver samtidig grundlaget for en bæredygtig trafikudvikling på Østerbro, hvor den gennemkørende trafik reduceres.

Verdens bedste cykelby: København skal konsolidere sin position som cykelby, fx med udbygning af pendlerruter på tværs af kommunegrænsen. De mange forskellige initiativer skal bruges som løftestang for nye virksomheder, der lever af cykelbyen København.

*KØBENHAVN SKAL VÆRE
VERDENS BEDSTE CYKELBY*

> FOKUSERET BYUDVIKLING

PÅ DET NYE CARLSBERG, SOM ER ET AF DE FEM NYE BYUDVIKLINGSPROJEKTER, ER DER SÆRLIGT FOKUS PÅ KULTURLIVET.

(855.7094 (1))
BUDAPEST

A PAIR OF FLIP-FLOPS AND SOME
ADDAS TROUSERS BOUND WITH
PER-DIEB MONAY MADE THIS CITY
SEEM MORE PLEASANT.

FOR THE REST, DEPRESSING.

8-588888-431

VI LADER BYEN VOKSE I DE OMRÅDER, DER ALLEREDE ER UDLAGT TIL NYE BOLIGER OG VIRKSOMHEDER. KØBENHAVN HAR IKKE BRUG FOR NYE AREALUDLÆG. **DER ER PLADS TIL DE 60.000 NYE KØBENHAVNERE OG NYE VIRKSOMHEDER I DEN EKSISTERENDE BY OG I DE NYE, STORE BYUDVIKLINGSPROJEKTER.**

Københavns Kommune har allerede taget hul på at gøre København klar til 60.000 nye københavnere. Men vi sætter ikke det hele i gang på en gang.

Selvom udsigterne til flere københavnere er gode, er der behov for at prioritere byudviklingen. København skal vokse intelligent.

Det sker, når:

// Vi lader byen vokse i de områder, der allerede er udlagt til nye boliger og virksomheder. København har ikke brug for nye arealudlæg. Der er plads til de 60.000 nye københavnere og nye virksomheder i den eksisterende by og i de nye, store byudviklingsprojekter.

// Det hele ikke skal udvikles på en gang. Vi har en rækkefølge for byudviklingen i København. Der er særligt fokus på fem store byudviklingsprojekter, nærmere betegnet Ørestad, Sydhavn, Carlsberg, Nordhavn og Valby. Byudviklingen får den rette timing, hvilket vil sige, at Ørestad og Sydhavn færdiggøres, Carlsberg igangsættes og endelig klargøres Nordhavn og Valby, så København er klar til at gribe opsvinget, når det viser sig.

// Hvert område har sit særkende, der appellerer til forskellige befolkningsgrupper og virksomheder. Carlsberg bliver en bydel fyldt med kunst og kultur. Ørestad bliver bygget færdig som stedet, hvor børn og business trives. Sydhavn er vandets by, Valby er bydel for bevægelsen og Nordhavn bliver et grønt laboratorium og paradeeksempel på et bæredygtigt byudviklingsområde i løbet af de næste mange år.

// Der er skabt investorsikkerhed både for offentlige og private investeringer. I praksis sker det med årlige handlingsplaner for de fem store byudviklingsområder, hvilket sikrer målrettede kommunale investeringer. Handlingsplanerne er samtidig en invitation til grundejere, investorer og developere om at investere i københavns store byudviklingsområder.

// Udbygningen af Cityringen bliver brugt som løftestang for udvikling af den eksisterende by, som får nyt liv og mere aktivitet omkring de mange stationer i den tætte by.

// Fornyelsen af den offentlige sektor bliver brugt som saltvandsindsprøjtning til udvikling af den eksisterende by. Det gælder udbygning af Rigshospitalet og Nørre Campus, som hver især er med til eksempelvis at skabe en fornyelse af netop denne del af byen.

// Midlertidige aktiviteter i områder og arealer, der ikke er i spil i byudviklingen lige nu, giver liv og tryghed og sikrer, at de ikke fremstår som spøgelsesbyer.

Initiativer:

Vi laver et plangrundlag for udvidelse af Panum Institutet, Rigshospitalet, Niels Bohr Science Park og Det Farmaceutiske Fakultet. Dette skal være med til at udvikle området omkring Nørre Campus. Det Naturvidenskabelige Fakultet og Det Farmaceutiske Fakultet samles i Universitetsparken, og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Panum. Samtidig udvides Rigshospitalet, så området på Nørrebro bliver til en international vidensbydel inden for naturvidenskab og sundhed.

Et partnerskab mellem Københavns Universitet og Københavns Kommune, skal øge samarbejdet mellem virksomheder, universitetet og byen, når Nørre Campus står færdigt.

Københavns Kommune vil fortsætte arbejdet med at skabe grundlag for midlertidige anvendelser af byens rum og bygninger, bl.a. i kommuneplanens perspektivområder. De midlertidige anvendelser drage til at skabe byliv, tryghed, byomdannelse, kvarter

Københavns Kommune fastsætter en rækkefølge for byudviklingen.

Københavns Kommune vil bruge udbygningen af Cityringen til at give den eksisterende tætte by et løft, hvorfor der udvikles rammer, der kan fremme liv og aktivitet omkring de nye metrostationer.

Københavns Kommune vil nuancere og videreudvikle boligpakke 1 og 2, således at københavnere kan tilbydes de boliger, der passer til livets forskellige faser.

udvikling m.m.

FLERE ARBEJDSPLADSER

PA NØRREBRO RUMMER KØBENHAVNS UNIVERSITET OG RIGSHOSPITALET
TILSAMMEN DEN STØRSTE KONCENTRATION AF FORSKERE, SPECIALISTER OG
STUDERENDE INDEN FOR SUNDHEDS- OG NATURVIDENSKAB I DANMARK.

*UDVIKLINGEN AF KØBENHAVNS FEM STORE
BYUDVIKLINGSOMRÅDER, OG KØBENHAVNS KOM-
MUNES INVESTERINGER I NETOP DISSE OMRÅDER,
ER EN ANLEDNING TIL AT BESKÆFTIGE NOGLE AF DE
TOMME HÆNDER I BYGGEBRANCHEN.*

København skal være en attraktiv ramme om et bredt udsnit af forskellige arbejdspladser. Der skal være arbejde til alle lige fra sygeplejersken og håndværkeren til akademikerne, de studerende og forældrene i børnefamilierne.

Københavns Kommune vil skabe beskæftigelse, når vi:

// Udvikler byen. Udviklingen af Københavns fem store byudviklingsområder, og Københavns Kommunes investeringer i netop disse områder, er en anledning til at beskæftige nogle af de tomme hænder i byggebranchen. Udbygningen af områderne med daginstitutioner, skoler, veje, kultur- og idrætsfaciliteter skal bidrage til vækst i beskæftigelsen.

// Gør det muligt for Københavnerbrancherne at vokse. Derfor vil Københavns kommune skabe rammerne for netop denne type virksomheder dvs. forretningsservice, hotel og restauranter, finans og kultur mv. Vi vil reservere flere områder til servicevirksomhederne og rydde op i industriområderne. Fra 1998 til 2008 fik forretningsservice - det vil sige virksomheder, der leverer service til andre virksomheder som alt lige fra advokatbistand til rengøring - 61% flere arbejdspladser, mens industrien havde en tilbagegang på 25%.

// Styrker samarbejdet mellem universiteter og virksomheder. Det arbejde starter nu på Nørrebro, hvor Det Naturvidenskabelige Fakultet og Det Farmaceutiske Fakultet samles på Nørre Campus og Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet på Panum. Samtidig udvides Rigshospitalet, så området på Nørrebro bliver til en international vidensbydel inden for naturvidenskab og sundhed.

Initiativer:

København skal satse på at udvikle velfærdsteknologi, der kan frigøre de varme hænder fra de mere praktiske opgaver som støvsugning mv.

Københavns kommune vil arbejde for at skabe arbejdspladser i Københavnerbrancherne til unge og voksne med lav uddannelse samt inddrædere, ligesom der skal skabes flere praktikpladser til unge hos private leverandører til Københavns Kommune.

Partnerskab med Københavns Universitet og Københavns Kommune, der skal øge samarbejdet mellem virksomheder, universitetet og byen.

Udvikling af kvalificeret rådgivningstilbud til vidensbaserede iværksættere i campusområdet, Nørre Campus. Det kan være rådgivningstilbud vedrørende udarbejdelse af forretningsplan, finansiering, samarbejdsprojekter, internationaliseringsstrategi mv.

Tiltrækning, modtagelse og fastholdelse af udenlandske studerende og forskere. Det skal bl.a. ske gennem en indsats, der sikrer en bedre integration af de udenlandske studerende, så de vælger at blive og søge ansættelse efter afsluttet uddannelse i stedet for at rejse direkte tilbage til hjemlandet.

Københavns Kommune vil bistå med implementeringen af de nye muligheder for ungdoms- og forskerboliger ved universiteterne. Ny lovgivning giver mulighed for at bygge ungdoms- og forskerboliger ved universiteterne.

Københavns Kommune vil give erhvervs- og industriområderne i København et serviceeftersyn, således at de matcher københavnerbranchernes aktuelle behov.

”Copenhagen Campus” non profit organisationen ThinkTankTalents er et samarbejde mellem Københavns Kommune, Region Hovedstaden, Saxo Bank, Københavns Universitet, Novo Nordisk og Microsoft om at lave et forstudie i behovet for lokalisering af boliger til bl.a. forskere fra udlandet.

> SIKKERHED, TRYGHED OG VELFÆRD

*København bliver en storby, hvor livskvaliteten trives,
fordi vi forener sikkerhed, tryghed og velfærd.*

GRØNNE STILLE OMRÅDER, GIVER BÅDE KØBENHAVNERNE MULIGHED
FOR AT BEVÆGE SIG OG FINDE RO.

DER SKAL VÆRE MULIGHED FOR INTERNATIONALE SKOLER, SÅ DEN UDENLANDSKE HØJTKVALIFICEREDE ARBEJDSKRAFT VÆLGER KØBENHAVN FREM FOR ANDRE BYER I EUROPA.

METROPOL FOR MENNESKER

København har allerede udarbejdet en strategi for, hvordan København bliver verdens bedste by for mennesker at leve i – Metropol for mennesker. Strategien sætter tre mål for Københavns byliv frem mod 2015:

// MERE BYLIV FOR ALLE

// FLERE GÅR MERE

// FLERE BLIVER LÆNGERE

Disse mål vil kommuneplanstrategien tage udgangspunkt i og arbejde videre med.

København skal være en sikker og tryk by at færdes i. Københavns Kommune skaber en sikker og tryk by, når vi:

// Sikrer en blanding af boligformer i alle bydele. Københavnerne skal bo og færdes side om side i en mangfoldig by, hvor der fortsat er plads til sygeplejersken og skolelæreren side om side med direktøren og den fuldmægtige.

// Bruger butikker, erhverv, kulturfaciliteter mv. til at skabe en mere åben og sammenhængende by uden enklaver, der lukker sig om sig selv.

// Indretter grønne områder, stilleområder og hyggelige pladser i byområderne og åbner byrummet for, at københavnerne kan lege og bevæge sig, ligesom der etableres stier og cykelstier og anlæg for eksempel til gadesport som basket eller rulleskøjteløb. Det ”blå rum” skal være fuld af byliv, aktiviteter og vandnære faciliteter.

// Øger byens position som et sted, hvor karrierelivet og hverdagen hænger sammen i en velfungerende by. Det skal være let at komme på arbejde, uden man skal bruge meget tid i transport, ligesom man kan få børnene passet tæt på hjemmet. Der skal være mulighed for internationale skoler, således at den udenlandske højt kvalificerede arbejdskraft vælger København frem for andre byer i Europa. København skal være en metropol for mennesker med byliv til alle.

Initiativer:

Københavns Kommune har i 2010 lanceret et program for Sikker By. Indsatsen indeholder en række initiativer, der skal forhindre unge i at starte på en løbebane med alvorlig og banderelateret kriminalitet, og som skal gøre oplevelsen af byen mere tryk.

Københavns Kommune vil fortsat arbejde for at forny nedslidte kvarterer og boligområder og modvirke sociale problemer. Konkret styrkes samarbejdet om helhedsplaner for de udsatte områder, bl.a. ved en klarere ansvarsfordeling mellem boligorganisationer og kommunen. Aftalen om fleksibel udlejning skal desuden fortsat bidrage til en mere varieret beboersammensætning i de udsatte områder.

Københavns Kommune udarbejder en belyningsstrategi, der skal bidrage til at øge trygheden i Københavns bykvarterer, især i de udsatte boligområder. I 2010 er der afsat 5 mio. kr. til indsatsen.

Københavns Kommune har i alt udbudt ca. 135 mio. kr. grundkapital til opførelse af ca. 1.200 almene familie- og plejeboliger i perioden 2010 – 2014. De fleste af boligerne er øremærket familier, og opføres efter et nyt koncept for almene familieboliger, Almen Bolig+. Konceptet bygger på arkitektonisk kvalitet til en rimelig husleje. Målgruppen er især børnefamilier, der gerne vil deltage i vedligeholdelsen af deres egen bolig og deltage i fællesskabet i deres karré.

En helhedsplan for Den Hvide Kødby skal skabe grundlag for at tiltrække flere mennesker og aktiviteter til det historiske bymiljø på Vesterbro. Kulturerhverv og kreative virksomheder får særligt gode rammer i Kødbyen. Nyt byggeri med plads til uddannelsesinstitutioner og erhverv ved Halmtorvet og ved hjørnet af Skelbækgade – Ingerslevsgade skal bidrage til at indfri visionen.

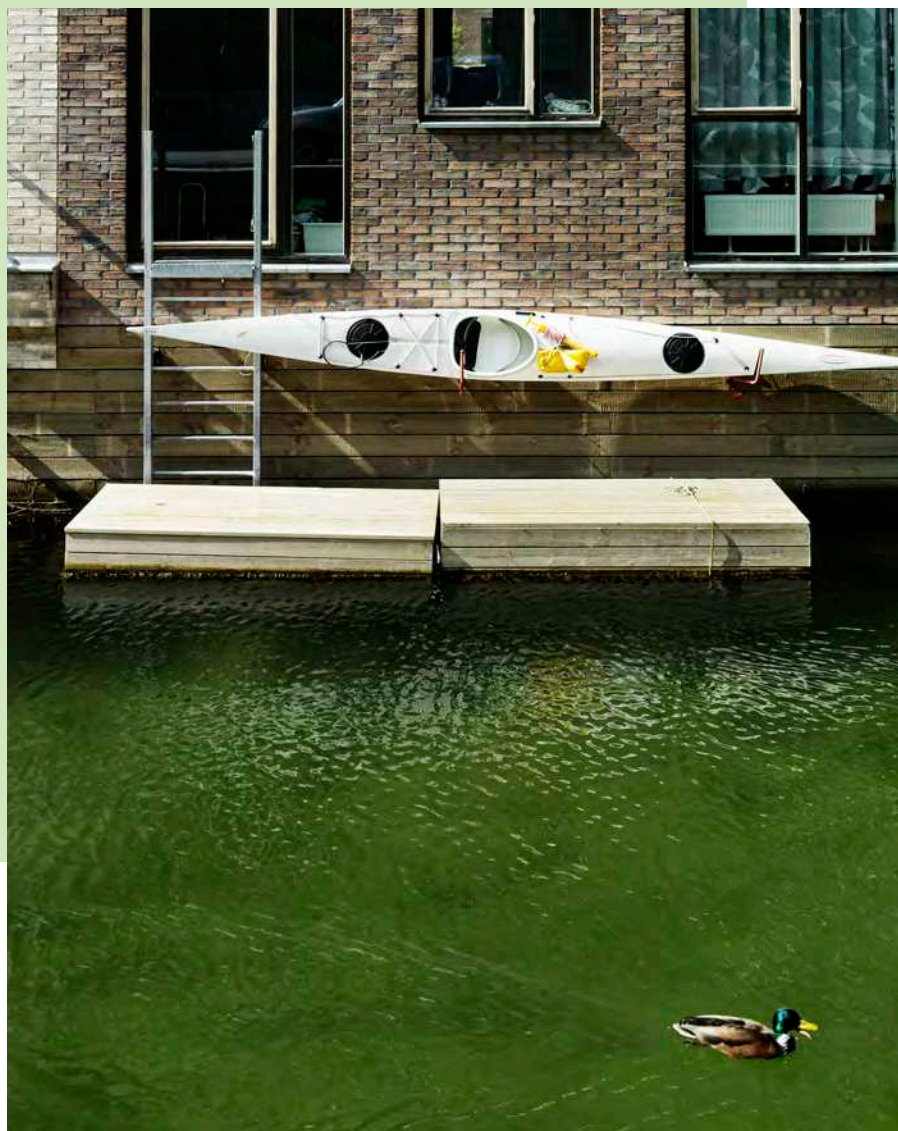
Københavns Kommune vil gøre en indsats for at værne om kulturarven og udnytte den til gavn for byen, så dens betydning for byens identitet og for bylivet styrkes. Derfor vil Kommuneplan 2011 kortlægge de vigtigste elementer i den københavnske kulturarv. Det gælder både de særligt bevaringsværdige bygninger og de sammenhængende bymiljøer, der har en væsentlig kulturhistorisk kvalitet og betydning (kulturmiljøer).

Københavns Kommune vil fortsat sikre alsidige indkøbsmuligheder i alle bydele, og at byen bevarer sin position som regionens overordnede butik- og oplevelsescenter. I Kommuneplan 2011 vil det blive vurderet, om der er behov for at justere detailhandelsstrukturen.

For at sikre en blandet beboersammensætning og et varieret udbud af boliger vurderes det, om der er behov for at justere kommuneplanens krav om boligstørrelser. Det sker i Kommuneplan 2011. Københavns Kommune vil i samarbejde med private og offentlige aktører skabe innovation, der sikrer, at byens nye boliger skaber rammer for et liv med høj livskvalitet.

Vi vil vurdere, hvor i byen der skal udpeges stilleområder.

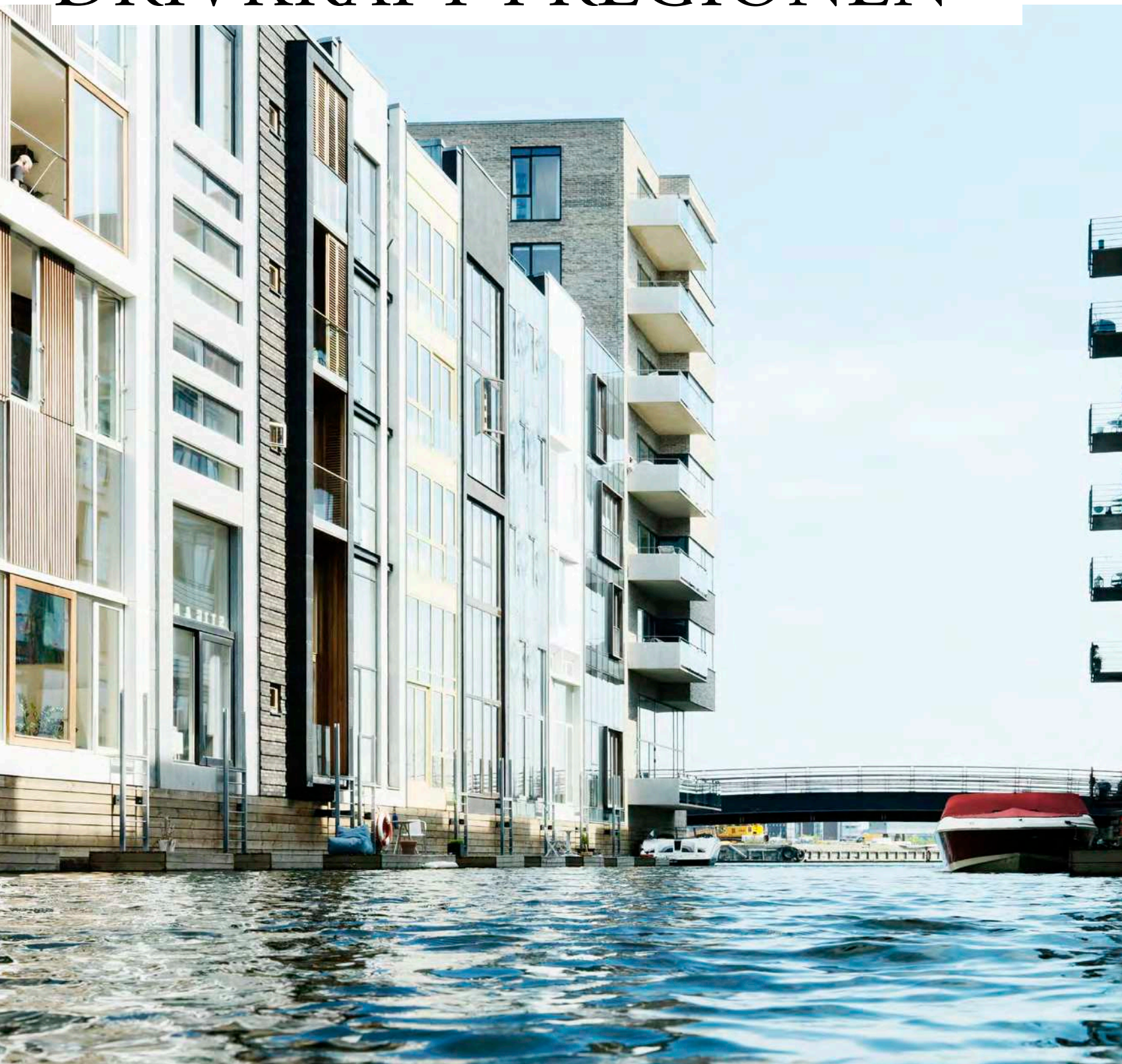
Der gennemføres en vurdering af indpasning af virksomheder i boligområder.

VI VIL LAVE EN VURDERING AF,
HVOR I BYEN DER SKAL UDPEGES
STILLEOMRÅDER.

> KØBENHAVN SOM DRIVKRAFT I REGIONEN

Københavns Kommune vil skabe merværdi for hele Øresundsregionen ved at være drivkraft for grøn vækst og beskæftigelse.

Vi ønsker at:

// Skabe merværdi for alle aktører i regionen ved at sikre bedre udnyttelse af statslige og private investeringer.

// Samle Region Hovedstaden, Malmø, Skåne, Region Sjælland og andre partnere i Øresundsregionen om fælles ansøgninger om ekstern finansiering med henblik på at skabe vækst og beskæftigelse i regionen.

// Knytte alle aktører i Øresundsregionen sammen om at tiltrække og afholde internationale events, som kan styrke grøn vækst og beskæftigelse.

// Sikre, at hele regionen får gavn af Københavns Kommunes internationale partnerskaber.

// Inddrage regionens aktører, når vi skal løse de trafikale og miljømæssige problemer i samarbejde med regeringerne i Danmark, Sverige og Tyskland.

// Sikre, at Øresundsregionen bliver et trafikalt bindeled mellem Nordeuropa og Skandinavien.

Initiativer:

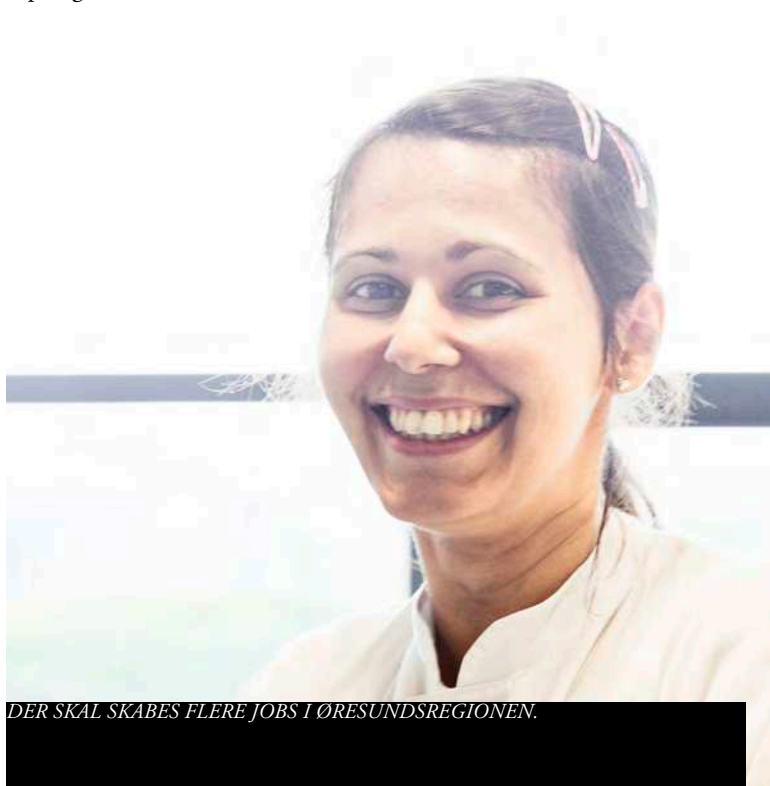
// Københavns Kommune vil bl.a. i samarbejde med regionens aktører indgå i konkrete projekter med EU- og national finansiering, som kan styrke vækst og beskæftigelse i hele Øresundsregionen. Der vil her bl.a. være tale om Interreg-projekter og projekter under EU-Kommissionens Smart Cities initiativ. Københavns Kommune vil samarbejde med regeringen, Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity og andre relevante aktører om at sikre opbakning til en fokuseret strategi for tiltrækning af events til Øresundsregionen. Københavns Kommune vil derudover arbejde på, at der bliver truffet en beslutning om evt. at afholde EXPO i Nordhavn.

// Øresundsregionens eksterne tilgængelig skal styrkes. Togforbindelsen til Vestdanmark, Oslo/Göteborg og Hamburg skal udbygges. Københavns Kommune vil indgå i et regionalt samarbejde med Hamburg og andre relevante aktører om Femern Bælt Forbindelsen. Derudover vil arbejdet med at styrke Lufthavnens position, som er påbegyndt med "Copenhagen Connected", blive videreført.

// Det tætte samarbejde med Malmø Kommune og Region Hovedstaden skal fastholdes, og Københavns Kommune vil sikre forankringen af den Øresundsregionale Udviklingsstrategi (ÖRUS)

// Københavns Kommune bliver formand for det europæiske storbyssamarbejde Eurocities i 2011-2012 og vil styrke vores position i det internationale C40-storbyssamarbejde om klima. Det sikrer os bedre adgang til at søge ekstern finansiering til grønne vækst initiativer og til en lang række strategiske samarbejdspartnere.

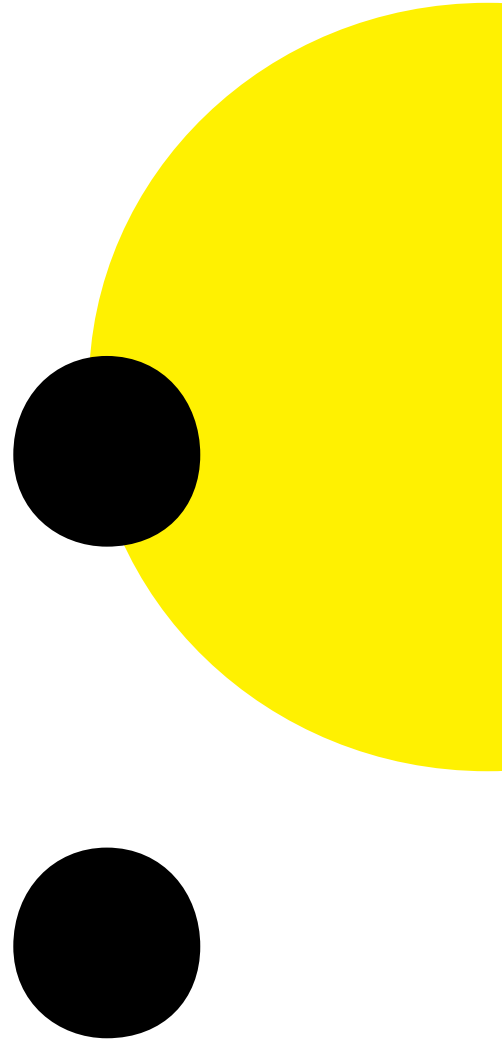
// Københavns Kommune vil i samarbejde med Øresundsuniversitetet sikre, at etableringen af forskningsanlægget European Spallation Source (ESS) til 7.5 mia.kr. får den maksimale effekt for beskæftigelse og vækst i regionen.

DER SKAL SKABES FLERE JOBS I ØRESUNDSREGIONEN.

BR

BYUDVIKLINGS- PROJEKTER

Grøn vækst og livskvalitet bliver virkelighed på Carlsberg og i Ørestad, Sydhavn, Valby og Nordhavn.

Der er plads til den forventede bolig og erhvervsudvikling i København og derfor ikke behov for nye arealer. Rækkefølgen for byudvikling fastholdes.

I de kommende år finder indsatsen især sted i fem store byudviklingsområder. Ørestad og Sydhavn færdiggøres, Carlsberg igangsættes, mens Nordhavn og Valby klargøres.

carlsberg

Bryggeriet er flyttet, *men kulturarven lægger linjerne for fremtidens Carlsberg. Her udfolder oplevelseslivet sig i tappehallerne, mens en tæt og bæredygtig by skyder op i de gamle industri- miljøer.*

CARLSBERG BYGGES PÅ SKULDRENE AF SIN KULTURARV. DET BETYDER, AT NÆSTEN ALLE DE HISTORISKE BYGNINGER BEVARES OG SUPPLERES AF NYE, MODERNE LAVENERGIBYGGERIER. CARLSBERG BLIVER EN CO₂-NEUTRAL BYDEL.

Kulturen og de kreative erhverv bliver Carlsbergs varemærke i fremtiden. Elefanterne, de gamle tappehaller og fabriksgrundens øvrige historiske bygninger bliver rammen om en ny bydel, hvor kunsten og kulturen trives. Omkring Carlsberg udbygges de gamle industrimiljøer med moderne og bæredygtig arkitektur til byudviklingsområdets knap 6.500 nye beboere. En stor del af det formelle plangrundlag for Carlsberg er allerede lagt. Planen angiver, hvordan Carlsberg ombygges og udbygges med boliger, erhverv og kulturinstitutioner, der gennemkrydses af nye stier, god offentlig transport, intense byrum og grønne pladser.

Det tager knap 25 år, før den fulde vision om Carlsberg bliver virkelighed for københavnernes. Men allerede over de næste år bliver byggeriet på Carlsberg sat i gang, og arbejdet med infrastrukturen tager fart.

Intens kultur

Carlsberg udbygges på skuldrene af sin kulturarv. Det betyder, at næsten alle de historiske bygninger bevares. Når byudviklingsområdet engang står færdigt, refererer 15% af bygningerne til Carlsbergs 160 år gamle historie.

Det gamle fabriksareal er 300.000 m² stort. Men arealet til butikker, boliger, erhverv og kultur bliver det dobbelte, fordi bydelen Carlsberg bygges tæt og højt. 45% af arealet er helliget områdets nye beboere. Andre 45% bliver til erhvervslejemål, mens 10% af arealet rummer idræt, kunst, kultur og andre institutioner.

Danshallen, Idrætsfabrikken, arkitekter, gallerister og designere er allerede rykket ind i en del af de tidligere produktionsbygninger. I takt med at Carlsberg udbygges, får de kreative erhverv selskab af stadig mere liv og kultur blandt andet med midlertidige installationer i gaderummet.

Bæredygtig bydel

Carlsberg bliver grøn, og Carlsberg bliver en by for alle. Den grønne udvikling på Carlsberg realiseres ved at satse på tæt byggeri, der har rod i den gamle karréstruktur med smalle gader, torve og pladser. Allerede

om få år kan københavnernes komme til Carlsberg fra Valby, Vesterbro og Frederiksberg ad nye stier og forbindelser. Valby Langgade og Vigerslev Allé omlægges, og der kommer en bro over baneterrænet. Samtidig får Enghave Station ny forplads og bliver blandt de fem travleste S-togsstationer i København - godt betjent af cykelruter fra Valby og Vesterbro. De mange mennesker sluses ind i en bydel, hvor nye bygninger konstrueres som lavenergibygninger. Målet er, at Carlsberg bliver en CO₂-neutral bydel, som understøtter Københavns overordnede vision om, at byer kan vokse, mens forureningen og miljøbelastningen falder. I alt kommer der 3.000 nye boliger i Carlsberg-området, som sikrer mangfoldigheden også socialt. Boligerne spænder i pris og størrelse, og 300 boliger er øremærket de laveste indtægtsgrupper efter Københavns Kommunes model for billige boliger.

Igangsætning af Carlsberg

// De nye indbyggere og besøgende til området skal blandt andet kunne bevæge sig sikkert til og fra den nye bydel. Derfor investerer Københavns Kommune og Carlsberg Ejendomme i bydelens infrastruktur:

// Københavns Kommune investerer 69 millioner på teknik- og miljøområdet til blandt andet en forbedring af vejinfrastrukturen i området.

// Der investeres 140 millioner i en bro over baneterrænet fra Vigerslev Allé til Carlsberg og til en omlægning af dele af Valby Langgade og Vigerslev Allé. Investeringerne er et led i en udbygningsaftale mellem Carlsberg og Københavns Kommune.

// Carlsberg Ejendomme finansierer desuden en omlægning af forpladsen til Enghave Station og i en cykelrute langs baneterrænet.

CARLSBERGS ELEFANTER STÅR VAGT OM KULTUREN - OG SÅDAN BLIVER DET OGSÅ I FREMTIDENS BYDEL FOR KUNST

// STORT SET ALLE CARLSBERGS OPRINDELIGE BYGNINGER FREDES. DE TÆLLER BLANDT ANDET KRIDTTÅRNET, STJERNEPORTEN, ELEFANTPORTEN, BRYGHUSET OG TAPPEHALLERNE.

// PÅ 25.000 M² MELLEM BYGNINGERNE RYKKER MIDLERTIDIGE INSTALLATIONER IND, MENS CARLSBERG BYGGES UD.

// NI SLANKE KARAKTERISTISKE HØJHUSE VIL SKYDE OP I MINDET OM CARL JACOBSENS SLOGAN OM KØBENHAVN SOM BYEN MED DE SMUKKE TÅRNE.

// CARLSBERG HAR FORTSAT MUSEUM PÅ CARLSBERG, LIGE SOM 10% AF HELE AREALET ER UDLAGT TIL KUNST, IDRÆT, KULTUR, SPORT OG INSTITUTIONER.

KULTUREN
OG DE
KREATIVE
ERHVERV
BLIVER
CARLSBERGS
VAREMÆRKE
I FREMTIDEN.

Ørestad ligger på grænsen til naturen og med let adgang til hele verden. Med udbygningen af Ørestad bliver Amager et livligt byområde, hvor boliger, virksomheder og shopping trives side om side.

Ørestad

Ørestad City

Ørestad City

**INVESTERINGER I FÆRDIGGØRELSEN AF ØRESTAD
INDTIL ÅR 2021 FAR ØRESTAD CA. 10.000 NYE
INDBYGGERE. DERFOR INVESTERER KØBENHAVNS
KOMMUNE I:**

// EN 3-SPORET SKOLE OG 120 KLUBPLADSER I ØRESTAD CITY TIL 330 MIO. KR. SKOLEN ÅBNER I 2011.

// BIBLIOTEK I ØRESTAD CITY I SAMMENHÆNG MED SKOLEN TIL 35 MIO. KR. BIBLIOTEKET ÅBNER I 2011.

// NYE DAGINSTITUTIONSPADSER I ØRESTAD SYD TIL 45 MIO. KR.

MODERNE ARKITEKTUR

BØRN OG BUSINESS BOR SAMMEN I ET BYUDVIKLINGSOMRÅDE MED MODERNE ARKITEKTUR:

// NI HØJHUSE VOKSER OP OMKRING BANEN OG MOTORVEJEN GENNEM CITY.

// COPENHAGEN TOWERS ER UNDER OPFØRELSE, DE ARKITEKTEGNEDE TÅRNE RUMMER ERHVERV OG HOTEL.

// BOLIGBYGGERIET 8-TALLET RUMMER CA. 475 LEJLIGHEDER OG STÅR KLAR I 2010.

// BOLIGKOMPLEKSERNE STÆVNEN, VM-BJERGET OG KONTORHØJHUSET FERRING PRÆGER ALLEREDE ØRESTAD MED DERES MODERNE ARKITEKTUR.

DE NÆSTE 10 ÅR KOMMER DER FLERE OG FLERE BØRNEFAMILIER I ØRESTAD. DE SKAL BO TÆT PÅ SKOLER, INSTITUTIONER, FRITIDSAKTIVITETER OG HAVE MASSER AF BYLIV.

ØRESTADS MANGE NYE BØRNEFAMILIER FÅR KORT VEJ TIL BÅDE SKOLER, INSTITUTIONER OG FRITIDSTILBUD.

Ørestad blev fra starten tænkt og udviklet som et område, hvor moderne arkitektur kombineres med unik trafikbetjening. Med metroen, Øresundsforbindelsen og lufthavnen lige ved hånden er Ørestad porten til København, Sverige og hele verden – og et attraktivt område for både børnefamilier og forretningslivet.

Sådan skal Ørestad fortsat udvikles. Højhuse og markant arkitektur giver København en ny skyline i Ørestad og tag over hovedet til både erhvervslivet og de ca. 10.000 tilflyttere, der forventes frem mod 2021.

Udbygningen af Ørestad tager tid. Ørestad står først færdig efter år 2030. Men allerede nu har Ørestads kvarterer deres særkender. Dem vil den fortsatte udbygning værne om, ligesom der plantes græs på arealer, der ikke tages i anvendelse lige med det samme.

Livligt center for erhverv og shopping

Ørestad City er Ørestads trafikale knudepunkt, hvor Øresundsforbindelsen og metroen mødes. Derfor er City på én gang stedet, hvor multinationale såvel som lokale virksomheder slår sig ned for at drive forretning, og hvor handlende fra Sverige og hovedstadsområdet kommer for at købe ind.

Særligt de vidensbaserede erhverv får gode rammer i Ørestad City, fordi arbejdskraften kan komme dertil fra hele storbyregionen. Her vokser Københavns nye skyline frem i form af ni højhuse, der ligger omkring banen og blandt andet huser hoteller, conferencecenter og mange tusind kvadratmeter kontorplads.

Ørestad Nord er center for uddannelse, forskning og kultur. DR Byen med koncertsalen og IT-Universitetet ligger allerede i Nord. Den sidste store udbygningsmulighed er den tidligere rigsarkivgrund, som er lagt ud til kontorer, kultur og underholdning.

Udbygningen af Ørestad Syd er netop startet, og flere profilerede boligprojekter skyder op som nabo til de store, fredede arealer på Vestamager. Senere kommer der også erhverv, butikker og en multiarena til Ørestad Syd. Bebyggelsen placeres omkring tre byrum, der strækker sig fra nord til syd, og har kanal, park og skov som tema. Samtidig trænger naturen helt ind i byrummet.

Boliger og byliv

De næste 10 år vokser antallet af børn i Ørestad med ca. 1.300. De mange nye børnefamilier får kort vej til både skoler, institutioner og fritidstilbud. Der er allerede finansieret en ny skole og et nyt bibliotek, som Ørestads indbyggere kan bruge fra 2011. Frem mod 2021 er der behov for yderligere investeringer på op mod 1 mia. kr., bl.a. til endnu en skole, daginstitutioner og fritidstilbud. Det er sigtet, at den fremtidige folkeskole i Ørestad Syd vil få profilen "idræt, sundhed og bevægelse" og have en idrætshal tilknyttet skolen.

Sydhavn

Sydhavns kvaliteter er det særlige havnemiljø, lyset og årstidernes skiften. Nu bygges Sydhavn færdig og får en havn fuld af liv og blandede boligområder, hvor vandet og lyset trænger helt ind i stuen.

Engang var Sydhavn et lukket og nedslidt industriområde. I dag er Sydhavn allerede langt med at skabe en helt ny bydel med sin egen profil, hvor vandet er omdrejningspunktet. Når Sydhavn er bygget færdigt, vil der være 9.000 boliger og fuld af aktiviteter ved vandet, der giver alle københavnere et nyt rekreativt område.

Udviklingen i Sydhavn og Kgs. Enghave går stærkt. For store dele af området ligger der planer, der allerede er ved at blive realiseret. Inden år 2021 bor der mere end 10.000 københavnere i Sydhavn.

Et liv ved vandet

Sydhavns boligkvarterer er inspireret af både Amsterdam og vores eget Christianshavn. Det betyder en kanalby, hvor mange af boligerne ligger i kareer, der er omkranset af vand på de fleste sider.

Vandet bliver også dominerende, når tilflytterne i Sydhavn færdes i deres bydel til daglig. Kanalerne kan bruges til sejlads i både motorbåd og kajak. For at binde Sydhavn sammen og etablere gode forbindelser til resten af København anlægges der en vejbro fra Sluseholmen til Teglhølmolen i 2011. På længere sigt skal der også være en broforbindelse videre til Enghave Brygge.

I 2021 bor der ca. 1.600 børn og unge i Sydhavn. De får nem adgang til skole og daginstitutioner: Der står en ny skole færdig på Teglhølmolen i 2012, og der vil være behov for op mod fem nye børneinstitutioner frem mod 2021. Samtidig får de adgang til et fritidsliv ved vandet, der tiltrækker mennesker fra hele København.

Fritid i Sydhavn

I 2011 åbner havnebadet i Sydhavn. Mulighederne for at bruge havnen til udendørs aktiviteter bliver udbygget i årene, der kommer.

Bådeklubben og vinterbaderne er blandt de organiserede fritidstilbud, som Sydhavn byder på. Men også selvorganiseret sport får rige muligheder og gør Sydhavn levende, som for eksempel når kajakkerne starter fra den private flydeponon eller bryggen i nærheden og glider gennem havnen.

SYDHAVNS BOLIGKVARTERER ER INSPIRERET AF BÅDE AMSTERDAM OG VORES EGET CHRISTIANSHAVN.

SYDHAVN BLIVER VANDETS BY

Vandet er Sydhavns kendetegn. Både ude og inde kommer Sydhavns indbyggere tæt på vandet ved at:

// 9000 BOLIGER OPFØRES – EN DEL I KARREER, DER HAR AMSTERDAMS KANALØER SOM FORBILLEDE.

// DER BLIVER BYGGET HAVNEBAD OG PLADS TIL FRITIDSSEJLLADS.

// VANDET TRÆKKES IND I BEBYGGELSERNE OG FLERE STEDER HELT TÆT PÅ BOLIGERNE.

// BROER OG BRYGGER ER MED TIL AT UNDERSTREGE BYDELENS NÆRE FORHOLD TIL VANDET.

// MOTORBÅDE OG KAJAKKER FÅR LOV AT SEJLE I KANALERNE MELLEML SYDHAVNS KARREER.

// SKOLEN PLACERES SOM ET FLAGSKIB CENTRALT I OMRÅDET, BL.A. MED FOKUS PÅ DET MARITIME.

// DER ETABLERES BROER, SÅ BEBOERE I SYDHAVN OG KØBENHAVNERE KAN GÅ OG CYKLE MELLEML SYDHAVNENS HOLME OG VIDERE UD I KØBENHAVN.

INVESTERINGER I FÆRDIGGØRELSEN AF SYDHAVN. KØBENHAVNS KOMMUNE INVESTERER:

// 380 MILLIONER I EN NY FOLKESKOLE, DER ÅBNER I 2012.

// 11 MILLIONER I ET NYT HAVNEBAD.

// CA. 10 MILLIONER I FORBEDRING AF VEJANLÆG OG CYKELSTIER.

// CA. 73 MILLIONER I VEJBRØ MELLEML SLUSEHOLMEN OG TEGLHOLMEN, HERAF ER CA. 2/3 PRIVATFINANSIERET.

// 1 MILLION KR. I FLYDENDE FORENINGSHUS PÅ VANDET VED TEGLHOLMEN TIL KAJAK OG ANDEN IDRÆT.

valby

De gamle industriområder åbnes og udvikles i Valby. Bydelen bliver centrum for sport og idræt med nye stisystemer, vandkulturhus og oplevelser og aktiviteter.

**I VALBY IDRÆTSPARK
BLIVER BEVÆGELSE
DET ABSOLUTTE
OMDREJNINGSPUNKT.**

I takt med at industrien flytter fra Valby, bliver bydelen udbygget som Københavns nye centrum for bevægelse og sport. Det kan mærkes i hverdagen for de næsten 7.000 nye borgere, der slår sig ned i Valby indtil 2021 – og for resten af københavnere, som Valby vil tiltrække med sine tilbud inden for fritid og idræt.

Udviklingen i Valby gælder særligt Grønttorvet, Ny Ellebjerg, Valby Idrætspark og F.L. Smidth-grunden. Kvarterne udbygges med nye boliger og kontorer til erhverv, og bevægelse og forbindelser er et tema, der er tænkt ind fra starten.

Københavns Kommune vil investere i en infrastruktur, der gør transporten mellem kvarterne i Valby grøn og aktiv. Den langsigtede vision for Valby Idrætspark giver idrætten endnu et skub fremad.

Bevægelsens og idrættens by

I fremtiden bliver Valbys tidligere industriområder et nyt attraktivt bykvarter til den voksende københavnske befolkning. Industrien forsvinder, når Grønttorvet rykker til Køge, og i stedet flytter københavnere ind i et blandet udbud af boliger, som kan betales af alle. Høje huse til erhverv på grunden nord for Torveporten og på Grønttorvsgrunden tættest på banen er også en del af visionen.

Også området ved Ny Ellebjerg bliver mere bymæssigt. Her får de kreative virksomheder fortsat lov at folde sig ud, ligesom der bliver plads til mere erhverv i både de historiske industribygninger og i nyt byggeri. Ny Ellebjerg Station får nye forpladser til 20 millioner kroner, der er betalt af de private grundejere i området, og gader, der fører til stationen, sørger for, at menneskene bevæger sig i trygge og attraktive byrum midt i den industrielle kulturarv.

Kvarterne i Valby bliver forbundet med nye cykel- og gangforbindelser. Der er behov for investeringer på op mod 100 millioner kroner, der blandt andet skal finansiere en stitunnel under Gl. Køge Landevej, cykelstier i området og en stibro over baneterrænet til Grønttorvet. Investeringerne skal ske i samarbejde med områdets grundejere.

Valby Idrætspark

I Valby Idrætspark bliver bevægelse det absolutte omdrejningspunkt. I dag er fodbolden parkens dominerende idrætsgren, og den får også bedre muligheder i fremtiden. Samtidig skal de andre større idrætsfaciliteter i området renoveres, nytænkes eller udskiftes med andre.

Den store og langsigtede vision bringer Valby Idrætspark ind i en helt ny æra. Parken bliver et attraktivt fritidsområde, hvor både de organiserede aktiviteter og den spontane eller selvorganiserede idræt får de bedste vilkår, og hvor andre funktioner kan integreres.

Idrætsvisionen for Valby Idrætspark omfatter både boule-, cricket- og kunststofgræsbaner, et nyt vandkulturhus og en helt anderledes Club Danmark Hal samt plads til rulleskøjteløbere, cyklister og skatere, legende børn og mange former for bevægelser. Når Valby er bygget ud, bliver bydelen stedet, hvor mennesker og bevægelse er to sider af samme sag både til hverdag og i fritiden.

BEVÆGELSENS BYRUM

Valby bliver en bydel med fokus på idrætsliv, blandede boliger, erhverv og byrum af høj kvalitet.

// BOLIGER I FORSKELLIGE TYPER OG PRISKLASSER DER SIKRER MANGFOLDIGHEDEN.

// NYE KONTORER OG ERHVERV - OGSÅ FOR KREATIVE SJÆLE OG IVÆRKSÆTTERE.

// BEDRE STIFORBINDELSER, DER FORBINDER VALBY PÅ KRYDS OG TVÆRS OG BEDRE ADGANG TIL DE GRØNNE OMRÅDER.

// BYRUM INDRETTES TIL BEVÆGELSE, LØB, LEG OG IDRÆT.

// AKTIVITETS-STI RUNDT OM BOLDBANERNE TIL ALLE FORMER FOR BEVÆGELSE.

KLARGØRING AF VALBY

Valby vokser med næsten 7.000 indbyggere frem til år 2021. De skal kunne bevæge sig i deres bydel. Derfor investerer Københavns Kommune:

// 96 MILLIONER I NYT VANDKULTURHUS.

// 7,5 MILLIONER I NYE CYKELSTIER.

Nordhavn bliver grønt laboratorium for bæredygtige byløsninger. På en gang tiltrækker bydelen virksomheder og vækst, mens den sikrer livskvalitet for københavnernes.

NORDHAVN BLIVER BÆREDYGTIG

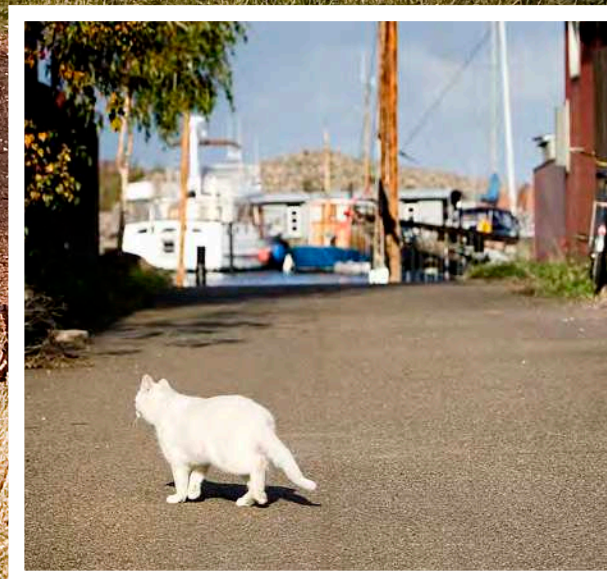
Udbygningen af hele Nordhavn har et langt perspektiv. Bydelen med 40.000 indbyggere og 40.000 arbejdspladser er først færdig om 40-50 år. Til den tid har Nordhavn:

// OFFENTLIG SERVICE FX SKOLER, KULTUR OG IDRÆTSFACILITETER.

// EN BÆREDYGTIG ENERGIFORSYNING OG AFFALDSHÅNDTERING.

// EN GRØN TRAFIKSTRUKTUR MED METRO OG SUPERCYKELSTI.

// ET SPRUDLENDE BYLIV VED VANDET MED HUSBÅDE, STRØGGADER, BUTIKKER OG CAFÉER.

NORDHAVN

AMBITIONEN ER, AT UDLANDET SER TIL NORDHAVN FOR AT LÆRE OM BÆREDYGTIG BYUDVIKLING.

Bæredygtighed bliver det ord, der kendetegner Nordhavn i fremtiden. Miljømæssigt, socialt og økonomisk bliver Nordhavn et internationalt fyrtårn, der viser, hvordan fremtidens by skal bygges. Udviklingen af Nordhavn finder sted over de næste 40 – 50 år. Det er en lang tidshorisont, der giver nogle forpligtelser og nogle helt unikke muligheder for at bygge en ny bydel fra bunden, der fra starten indeholder de nødvendige løsninger på de udfordringer, København som storby står over for – og som resten af verdens storbyer står over for.

Danske såvel som internationale virksomheder får derfor mulighed for at udvikle og afprøve nye løsninger i Nordhavn inden for blandt andet energineutralt byggeri, køling og lokal afledning af regnvand.

En by af holme og kanaler

Udviklingen af Nordhavn tager udgangspunkt i områdets fortid som industrihavn og gradvise udvidelse med nye opfyldninger ud i Øresund. Nye kanaler opdeler området i holme, der gør vandet nærværende overalt i bydelen. På længere sigt giver holmestrukturen mulighed for en fortsættelse med nye holme ud i Øresund. Den enkelte holm bygges færdigt som et helstøbt kvarter med butikker, daginstitutioner og legepladser, inden udbygningen fortsætter. Nordhavn skal være en tæt by som resten af København, men gøres grøn og bære præg af havnens skift mellem store siloer og lave pakhuse.

Vi starter i Indre Nordhavn. Der forventes ca. 3.000 indbyggere og endnu flere arbejdspladser i år 2021. Det skaber behov for daginstitutioner og nye fritidstilbud, fx havnebad, idrætshal og kajakknudepunkt, der både vil være til glæde for københavnernes og områdets nye beboere.

Der skal ikke være mere end fem minutter til fods fra boliger og arbejdspladser til de vigtigste destinationer i nærområdet. Derfor bygges ”det grønne loop”, der er en kombineret supercykelsti, metrohøjbane og grønt byrum, som gør den klimavenlige transport til den mest attraktive. Nordhavn station moderniseres, og busbetjeningen udvides, så de mange nye indbyggere og arbejdspladser i Indre Nordhavn kan transporteres, indtil metroen etableres.

Verdens grønne laboratorium

Nordhavn bliver et udstillingsvindue for Cleantech-virksomheder, mens bygningerne skyder frem. Byudviklingen i Nordhavn kræver en ny infrastruktur til el, varme, køling og spildevand. Den får virksomhederne lov at give sit bud på. På lang sigt betyder det, at geotermisk varme, havvandskøling samt el fra vindmøller og solceller kan blive virkelighed i bydelen. Den allerede planlagte udvidelse af Nordhavn med nyt jorddepot og krydstogtskaj kan bane vejen for en flytning og modernisering af havnedriften i Ydre Nordhavn og vise nye CO₂-venlige måder at betjene krydstogts- og containerskibe på.

Ambitionen er, at udlandet ser på Nordhavn for at lære om bæredygtig byudvikling. Derfor indgår By & Havn og Københavns Kommune et partnerskab. Sammen laver vi en byggeudstilling, hvor både danske og internationale virksomheder kan fremvise de grønneste løsninger i Nordhavn.

DENNE SIDE ER GRØN

Forslag til Kommuneplanstrategi 2010 er designet og produceret bæredygtigt. Vores grafiske designer arbejder i et tæt samarbejde med et af Danmarks FSC-certificerede trykkerier, og designbureauets strøm til computere, lys og printere kommer fra grønne energikilder.

Papiret kommer fra FSC- og PEFC-certificeret skovbrug i Skandinavien, det opfylder kravene til Svanemærket og det har en lav udledning af CO₂ ved både fremstilling og genbrug. Pladsen på arkene er udnyttet optimalt, og de overskydende strimler af papir leveres til Stenapapir og genbruges. Tryksagen er samlet og indbundet af en Svanemærket og FSC-certificeret bogbinder.

Alle fotos, tekst og grafik er trykt med vegetabiliske farver, som overholder kravene til Svanemærket. Overskudsfarven er afskyllet i økologisk soyaolie.

Så selvom siden her ser ud til at være sort – er den faktisk meget grøn.

Grafisk Design: Studio Louise Breyen Aps

Tryk: Rødgaard Grafisk

Bogbinding: Clement

Foto: Rishi@HappyLiving.dk

Oplag: 700 stk.

Papir: Scandia 2000

Trykfarver: Epple Print Power

Udgivet af Københavns Kommune, juli 2010

KØBENHAVNS KOMMUNE

